

Képzőművészet.

«Tabán» rendezésére beérkezett pályatervek kiállítására.

«Tabán» rendezésére júniusban kiírt pályázat szeptember végén lejárt, a bírálóbizottság most meghozta döntését és a beérkezett terveket a Műegyetem dísztermében kiállította. Ez a mintegy hetven terv igen sok megszívlelendő ötletet, szép elgondolást, művészi lehetőséget hozott.

A tervek közül vannak olyanok, amelyek merész, nagyvonalú elgondolással készültek, meglepő megoldásokkal, — ezek vagy egyáltalán nem valósíthatók meg, vagy csak óriási áldozatok árán. Vannak, akik a mai lehetőséggel számolnak, a meglévőhöz és kivihetőhöz igazodnak, ezek az egyes, sokszor igen fontos részletek megoldásaiban néhol kitűnően sikerültek, de nagyobb szabású egészlet alkotni nem tudtak. — Az első díjat nyert Wurga László műegy. tanár terve sok szép részletmegoldást nyújt és főképpen a városmérnöki feladatokat, a forgalmat, az utak vezetését kitűnően oldja meg. Tervének főtengelye a széles Tabáni körút, mely a Krisztina-körutat csaknem egyenes vonalban az Erzsébethídhöz vezet le és amely csaknem minden terven megvan. A Körútnak a Döbrentei-téren hatalmas, szimmetrikus kezdőhangsúlyt ad. Reáfordítja az építendő Szt. Imre-fürdő homlokzatát, majd ott, ahol a Körút a fehérsáteri iskola alsó élet metszi, azzal szimmetrikusan a másik oldalon egy nagyobb előjárósági épületet tervez, ami által a Körút az Apponyitérre emlékeztető kibővítést nyer. A Körút következő meglepetése egy nagy, reányiló tér, melynek legmagasabb pontján egy nagyarányú fürdőépület, oldalt szálloda és szanatórium helyezkedik el. Hatalmas kiképzést

nyer a Palota-tér is, mely kibővítve a Királyi várra nagyszerű rálátást adna, míg a tér szemközti oldalát egy középület foglalná el. Ezt a gondolatot is majdnem minden tervnél megtaláljuk. A Tabán legszebb kilátású pontjára, a Czakó-utcai iskola elé teraszos kioszkot tervez, míg a többi terület a völgyben bérházakkal, a hegyen kertes villákkal lenne beépítve. Részleteiben így nagyon szép e terv, talán túlságosan ünnepélyes, mutatós jellegétől eltekintve az, amelyik a legkevesebb megoldatlan kérdést tartalmazza.

A második díjat nyert terv (Árka, Hönsch és Katona) rendkívül nagy fantáziával van megoldva. A fővárosnak erre az égetően szükséges jövőbeli lakóterületére, mely hivatva lesz a Belvárost City-vé fejleszteni és üzletembereinek, hivatalnokainak szép, egészséges és közeli lakást adni, hatalmas Népművészeti-múzeumi parkot tervez. Általában minden tervező gondolt arra, hogy a ház-sivatagok között zöld oázisok is legyenek, csak a parkok elhelyezése különböző. Egy fürdő a mai Ráczfürdő helyén, szálloda a hegyoldalon és sűrű ház-sor a Körút mentén — szegélyezi a parkot. Tervnek nagyon szép, megrajzolása elsőrendű. A harmadik díjat is egy hatalmas fantáziájú terv, Weichinger és Nedviché, nyerte. Körút, egy arra merőleges tengely föl a hegyre, ennek végében egy hatalmas szálloda és eköré sugár-szerűen és körívesen, szigorú szabályossággal, teljesen egységes rendszerrel helyezkednek el az utak. A terv elgondolása és megcsinálása nagyszerű — kár, hogy teljességgel kivihetetlen.

A nemdíjazottak közül elsősorban Vágó József pályázaton kívüli terve

érdemel említést. Vágó a Szarvas-teret képezi ki a párisi csillagterekre emlékeztető nagy térré, kilátással egyrészt a Dunára s azon át az Országház kupolájára, másrészt egy a Ráczfürdő helyén építendő fürdőre. Ez is nagyszabású elgondolás, de megvalósítható, mert csak a sík terepen szabályos. Kár, hogy a Körutat túlmagasan a hegyre vezeti. A mellette építendő egyöntetű villák sora sem szerencsés gondolat. Nagyon megszívlelendő, bár nem tartozik szigorúan a Tabánhoz, tervén a Déli pályaudvar áthelyezése kb. a mai Mészáros- és Róka-utca sarkára, ahol szép *parkos úttal* lehetne az alagúttal összekötni. — Pogány Móricz megvásárolt tervén főképpen a nagyszabásúan megtervezett Nagyfürdő kap meg a Dunára néző monumentális homlokzatával. A terv póz és ünnepélyes hangsúly nélkülisége üdítően és kellemesen hat. — Sok értékes gondolatot tartalmaznak a ki nem tüntetett tervek. Így Ligeti Pál «Virágos katlan» jellegű terve a szépen elgondolt *parkkal* a középben, bár

ennek a fás, virágos térnek és a jobb területkihasználásnak kedvéért a Gellérthegy oldalát építi tele. A második díjas terv gondolata, de használható, kivihető megoldásban. Az «Újbuda» jellegű a Szent Imre-fürdő előtt létesít egy nagyméretű, gyönyörű körteret; ez bizonyosan sok fürdővendégnek lenne kedvelt sétahelye. Hasonló megoldást talált az «Új Tabán» jelige, itt a fürdőnek hatalmas, Dunára néző homlokzatot is sikerült adni, de elmaradt a Körút és ezzel a tabáni forgalom megoldása. A Körút és fürdő szép megoldása teljesen csak azoknak sikerült, akik a Szerb-templom lebontását javasolják («Út», «Ráczváros»). Így csaknem minden terv hoz valami szépet, valami megszívlelendőt és annak ellenére, hogy egyik terv sem hoz teljesen kielégítőt, nem mondhatjuk azt, hogy a pályázat eredménytelen és fölösleges volt. Különösen akkor nem, ha a fővárosi ügyosztálynak sikerül a sok jó gondolatból egy új tervet csinálnia.

Valér Erik.

Zene.

Az Operaház olasz újdonságot hozott színe: *Francesco Cilea* «*Le-couvreur Adrienne*» című fiatalkori operáját. A szerző, aki jelenleg a nápolyi konzervatórium igazgatója, hazájában igen népszerű; e művét 30 év alatt (1902-ben mutatták be) számos külföldi színpadon adták elő. Így került el hozzánk is újabb bizonyítékául annak a nagy előszeretnek, amivel az operai színpadok vezetői ma a jól kipróbált, jól ismert, igen melódikus stílusok iránt viselkednek. Miután Puccini operái meghódították az egész világot, nyugodtan, minden nagyobb kockázat nélkül lehet színrehozni olyan élő zeneszerző művét, ami ugyanazok-

ból a forrásokból táplálkozik. Zenéje sokszor szinte a csalódásig idézi Puccini szellemét, így miért ne lehetne remény arra, hogy Puccini operáinak sikereit is idézni fogja?

Ami a melódikus pátoszt a szentimentális lirizmust illeti, Cilea zenéje teljesen meg is felel a várakozásnak. A mű témája természetesen a szerelem, amelynek minden árnyalata: a boldogság és a fájdalom, a hit és a kétely, a vágyódás és a gyűlölet mindmegannyi alkalom Cilea romantikus stílusának érvényesítésére. A szövegírók ezt az örök témát — jelen esetben a nagy francia tragika és Szász Móric a törökverő hadvezér szerelmét — sokféle motívummal